

Brüssel, 30.3.2022
COM(2022) 143 final

2022/0092 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

**millega muudetakse direktiive 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL seoses tarbijate
võimestamisega üleminekul rohelisele majandusele, pakkudes paremat kaitset ebaausate
tavade vastu ja paremat teavet**

(EMPs kohaldatav tekst)

{SEC(2022) 166 final} - {SWD(2022) 85 final} - {SWD(2022) 86 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

1.1. Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise lepingu artiklid 114 ja 169) ja põhiõiguste hartaga (artikkel 38) on ette nähtud, et Euroopa Liidus on kõrgetasemeline tarbijakaitse. ELi tarbijakaitsealased õigusaktid aitavad ühtlasi kaasa ühtse turu nõuetekohasele toimimisele. Nende eesmärk on muuta ettevõtjate ja tarbijate vahelised suhted õiglaseks ja läbipaistvaks ning lõppkokkuvõttes toetada Euroopa tarbijate ja liidu majanduse üldist heaolu.

Käesoleva ettepaneku eesmärk on tugevdada tarbijate õigusi, muutes kahte direktiivi, mis kaitsevad tarbijate huve liidu tasandil: ebaausate kaubandustavade direktiivi 2005/29/EÜ¹ ja tarbija õiguste direktiivi 2011/83/EL². Täpsemalt on ettepaneku eesmärk aidata kaasa puhtale ja keskkonnahoidlikule ELi ringmajandusele, võimaldades tarbijatel teha teadlikke ostuotsuseid ja aidata seega kaasa kestlikumale tarbimisele. Selles käsitletakse ka ebaausaid kaubandustavasid, mis eksitavad tarbijaid kestlikest tarbimisvalikutest eemale. Lisaks tagab see ELi tarbijakaitse normide parema ja järjepidevama kohaldamise.

Ettepanek oli üks algatustest, mis on esitatud uues tarbijakaitse tegevuskavas³ ja ringmajanduse tegevuskavas⁴ ning see on jätkuks Euroopa rohelisele kokkuleppele⁵. Tarbijate võimestamine ja neile kulutõhusate võimaluste tagamine on kestliku tootepoliitika raamistiku oluline osa. Selleks tuleb suurendada tarbijate osalemist ringmajanduses, eelkõige andes tarbijatele enne lepingu sõlmimist paremat teavet teatavate toodete vastupidavuse ja parandatavuse kohta ning tõhustades tarbijate kaitset ebaausate kaubandustavade eest, mis takistavad tarbijatel kestlike ostude tegemist, näiteks:

- rohepesu (st eksitavad keskkonnavalased väited),
- toodete enneaegne vananemine (st kaupade enneaegsed rikked) ja
- ebausaldusväärsete ja läbipaistmatute kestlikkusmärgiste ja teabevahendite kasutamine.

Täpsemalt on ettepaneku eesmärk järgmine.

- Anda teavet tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu ja kestuse kohta igat liiki kaupade puhul või sellise garantii puudumise kohta energiatarbivate kaupade puhul.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

³ COM(2020) 696 final, 13. november 2020.

⁴ COM(2020) 98 final, 11. märts 2020.

⁵ COM(2019) 640 final, 11. detsember 2019.

- Anda teavet tasuta tarkvarauuenduste kättesaadavuse kohta kõigi digielementidega kaupade, digisisu ja digiteenuste puhul.
- Anda teavet toodete parandatavuse kohta parandatavuse hindede või muu asjakohase remonditeabe kaudu, kui see on kättesaadav, igat liiki kaupade puhul.
- Tagada, et kauplejad ei eksitaks tarbijaid toodete keskkonna- ja sotsiaalse mõju, vastupidavuse ja parandatavuse osas.
- Tagada, et ettevõtja saaks esitada keskkonnaväidet tulevase keskkonnatoime kohta ainult siis, kui see hõlmab selgeid kohustusi.
- Tagada, et kaupleja ei saaks reklaamida tarbijatele eeliseid, mida peetakse asjaomasel turul levinud tavaks.
- Tagada, et kaupleja saaks tooteid võrrelda, sealhulgas kestlikkusteabe vahendi abil, üksnes juhul, kui ta annab teavet võrdlusmeetodi, hõlmatud toodete ja tarnijate ning teabe ajakohastamise meetmete kohta.
- Keelata selliste kestlikkusemäärgiste esitamine, mis ei põhine sertifitseerimissüsteemil või mida ei ole kehtestanud ametiasutused.
- Keelata tarbijatele turustamisel kasutatavad üldised keskkonnaväited, kui toote või kaupleja suurepärasest keskkonnatoimetest ei ole võimalik tõendada kooskõlas määrusega (EÜ) nr 66/2010 (ELi ökomärgis), liikmesriikides ametlikult tunnustatud ökomärgise süsteemidega või muude selle väite puhul asjakohaste liidu õigusaktidega.
- Keelata keskkonnaväite esitamine kogu toote kohta, kui see puudutab tegelikult ainult toote teatavat aspekti.
- Keelata esitada liidu turul kõigi asjaomasesse tootekategooriasse kuuluvate toodete suhtes õigusaktidega kehtestatud nõudeid ettevõtja eripakkumisena.
- Keelata teatavad kaupade enneaegse vananemisega seotud tavad.

Neid meetmeid on vaja kehtiva tarbijaõiguse ajakohastamiseks, et tagada, et tarbijad on kaitstud ja saavad rohepöördele aktiivselt kaasa aidata. Praegu on tarbijaõiguste direktiiviga ette nähtud, et kauplejad peavad andma tarbijatele teavet kaupade või teenuste põhiomaduste kohta. Direktiiv sisaldab konkreetseid nõudeid esitada teave seadusest tuleneva vastavusgarantii ning täiendavate müügarantiide olemasolu kohta. Kuna aga puudub nõue esitada teavet vastupidavusega seotud müügarantii puudumise kohta, ei motiveeri direktiiv tootjaid piisavalt tarbijatele sellist garantiid pakkuma. Uuringud näitavad, et kui tarbekaupu pakutakse koos müügarantiiga, on teave sellise müügarantii ja tarbijatelt võetavate tasude kohta sageli ebaselge, ebatäpne või puudulik, mistõttu tarbijal on keeruline tooteid võrrelda ja eristada müügarantiid (kohustuslikust) seadusest tulenevast garantiist⁶. Käesolevas

⁶ Euroopa Komisjon, *Consumer market study on the functioning of legal and commercial guarantees for consumers in the EU* (Tarbijaturu uuring ELi tarbijatele pakutavate õiguslike ja kaubanduslike tagatiste toimimise kohta), 2015. Euroopa Komisjoni mõjuhinnangut toetav uuring *Study on Empowering*

ettepanekus käsitletakse seda küsimust, tagades, et tarbijatele antakse teavet kogu kaupa hõlmava, enam kui kaheaastase kestusega vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu kohta, kui tootja sellise teabe kättesaadavaks teeb.

Peale selle ei sisalda direktiiv konkreetseid nõudeid anda tarbijatele teavet kaupade parandatavuse kohta. Pigem nõuab see üksnes teabe esitamist „müügi järgsete teenuste“ kohta „kui see on kohaldatav“. See teave, mis aitaks edendada kaupade parandamist ja oleks seega eriti suureks abiks selles, et tarbijad saaksid osaleda ringmajanduses, on müügikohtades suures osas puudu. Hiljutised uuringud näitavad, et kuni 80 % ELi tarbijatest väidab, et neil on raske leida teavet selle kohta, kui lihtne on toodet parandada⁷.

Ebaausate kaubandustavade direktiivi üldnorme eksitavate tavade kohta võib kohaldada tarbijaid negatiivselt mõjutavate rohepesu tavade suhtes, hinnates iga juhtumit eraldi. Samas ei ole direktiivis ega selle I lisas (must nimekiri) konkreetseid sätteid, mille kohaselt loetakse sellised tavad ebaausaks igas olukorras. Tarbijakaitsealase koostöö võrgustikus osalevate ametiasutuste hiljutine veebisaitide kontroll eksitavate keskkonnaväidete avastamiseks kinnitas vajadust tugevdada õigusnorme, et neid selles valdkonnas paremini maksuma panna. Lisaks hinnati hiljutises komisjoni uuringus 150 keskkonnaväidet ja leiti, et märkimisväärne osa neist (53,3 %) annavad ebamäärast, eksitavat või põhjendamatu teavet toodete keskkonnanäitajate kohta kogu ELis ja paljudes tooterühmades (nii reklaamis kui ka tootel)⁸.

Samasugune on olukord ka toodete enneaegse vananemise juhtumite vallas. Konkreetsete normide puudumine ja vajadus hinnata tegevuse konkreetset mõju tarbijatele raskendab direktiivi jõustamist selles valdkonnas. Seda kinnitab asjaolu, et vastustes käesoleva algatuse ettevalmistamisel kasutatud avalikule konsultatsioonile märkis 76 % vastanutest, et neil on viimase kolme aasta jooksul ette tulnud, et mõnel tootel on tekkinud ootamatu rike⁹.

1.2. Kooskõla praegu kehtivate õigusnormidega

Direktiiviga (EL) 2019/771¹⁰ (kaupade müügi direktiiv) edendatakse kaupade vastupidavust seadusest tuleneva garantiiga, millega nähakse tarbijatele ette teatavad õigused vähemalt kaheaastase ajavahemiku jooksul, mida liikmesriigid võivad teatavatel tingimustel pikendada. Samuti on selles sätestatud tingimused, mille kohaselt tootja võib pakkuda tarbijale vastupidavusega seotud müügigarantiid.

Käesolev ettepanek suurendab müügigarantiide läbipaistvust tarbijate jaoks ja motiveerib seega tootjaid pakkuma üle kahe aasta kehtivaid vastupidavusega seotud müügigarantiisid sel teel, et kauplejaid kohustatakse esitama müügikohas teavet tootjate antud vastupidavusega

Consumers Towards the Green Transition (Tarbijate võimestamine üleminekul rohelisele majandusele), juuli 2021. *Commercial warranties: are they worth the money?* (Euroopa tarbijakeskuste võrgustik), aprill 2019.

⁷ Euroopa Komisjon, „*Behavioural Study on Consumers' Engagement in the Circular Economy*“ (Tarbijate ringmajandusse kaasatust käsitlev käitumisuuring), 2018, lk 81.

⁸ Euroopa Komisjon, „*Environmental claims in the EU – inventory and reliability assessment*“ (Keskkonnaväited ELis – ülevaade ja usaldusvääruse hindamine), 2020.

⁹ Euroopa Komisjon, *A New Consumer Agenda Factual summary report – public consultation* (Uus tarbijakaitse tegevuskava – Faktiline kokkuvõte – avalik konsultatsioon), 2020, lk 20.

¹⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2394 ja direktiivi 2009/22/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/44/EÜ (ELT L 136, 22.5.2019, lk 28).

seotud müügigarantii olemasolu (või energiat tarbiva kauba puhul ka puudumise) ja kestuse kohta.

Nii kaupade müügi direktiiv kui ka digisisu direktiiv¹¹ tagavad, et tarbijatele antakse üle tarkvarauuendused nii, et toode jääks nõuetele vastavaks kogu lepingu kehtivuse ajal või sellise ajavahemiku jooksul, mida tarbija võib mõistlikult eeldada.

Direktiivides ei ole aga käsitletud võimalust tooteid müügikohas võrrelda tarkvarauuenduste kättesaadavuse alusel. Käesoleva ettepanekuga nähakse ette kohustus anda tarbijatele enne lepingu sõlmimist teavet tarkvarauuenduste olemasolu ja ajavahemiku kohta, mille jooksul tootja kohustub neid esitama, kui tootja on selle teabe esitanud. Kui kauem kui kaks aastat kehtivat vastupidavusega seotud müügigarantiid juba pakutakse, jääb kauplejate teavitamiskohustus tarkvarauuenduste puhul alles ainult juhul, kui see periood, mille vältel pakutakse tarkvarauuendusi, on pikem kui vastupidavusega seotud müügigarantii kestus, et vältida tarbijate tarbetut teavitamist.

Kuna käesoleva ettepanekuga muudetakse kehtivaid ELi tarbijaõiguse direktiive, saavad selle sätted tugineda kõigile ELi tarbijakaitseõigusega ette nähtud jõustamismehhanismidele, mida hiljuti tugevdati tarbijakaitse normide parema täitmise ja ajakohastamise direktiivi¹², esindushagide direktiivi¹³ ja läbivaadatud tarbijakaitsealase koostöö määrusega¹⁴.

1.3. Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega

Kahte tarbijaõiguse direktiivi, mida käesoleva ettepanekuga muudetakse, kohaldatakse teatavate eranditega kõikides majandussektorites. Nende üldise kohaldamisala tõttu kohaldatakse neid ettevõtjate ja tarbijate vaheliste tehingute paljude aspektide suhtes, mis võivad eri valdkondades reguleerida ka konkreetsemad ELi õigusaktid. Erinevate liidu õigusaktide koosmõju toimib vastavalt *lex specialis* põhimõttele. Selle põhimõtte kohaselt kohaldatakse üldisi tarbijaõiguse direktiive ainult siis, kui ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingute asjakohaseid aspekte ei ole reguleeritud ELi õiguse erinormidega. Seega toimivad tarbijaõiguse üldised direktiivid nn turvavõrguna, mille abil saab tagada tarbijakaitse kõrge taseme kõikides sektorites, kuna need täiendavad valdkondlikke liidu õigusakte.

Käesolevale ettepanekule lisanduvad veel kaks ELi tasandi algatust: roheväidete algatus ja kestlike toodete algatus. Roheväidete algatuse eesmärk on kehtestada täiendavad nõuded seoses keskkonnaväidete toodete ja organisatsioonide kohta juhul, kui ettevõtjad esitavad neid tarbijatele, aga ka juhul, kui ettevõtjad esitavad neid teistele ettevõtjatele.

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/770 digisisu üleandmise ja digiteenuste osutamise lepingute teatavate aspektide kohta (ELT L 136, 22.5.2019, lk 1)

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/2161, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/6/EÜ, 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL, et ajakohastada liidu tarbijakaitse norme ja tagada paremini nende täitmine (ELT L 328, 18.12.2019, lk 7).

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/1828, mis käsitleb tarbijate kollektiivsete huvide kaitsmise esindushagisid ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/22/EÜ (ELT L 409, 4.12.2020, lk 1).

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2017. aasta määrus (EL) 2017/2394 tarbijakaitsealaste õigusaktide täitmise tagamise eest vastutavate liikmesriigi asutuste vahelise koostöö kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 2006/2004 (ELT L 345, 27.12.2017, lk 1).

Kestlike toodete algatus tugineb kehtivale ökodisaini direktiivile,¹⁵ et kehtestada ELis müüdavatele toodetele kestlikkusnõuded. Need kolm algatust on omavahel kooskõlas ja täiendavad üksteist.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

Tarbijakaitse kuulub ELi ja selle liikmesriikide ühisesse pädevusse („jagatud pädevus“). Nagu on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 169, peab EL aitama kaitsta tarbijate majanduslikke huve ning edendada nende õigust teavitamisele ja koolitamisele oma huvide kaitseks. Käesolev ettepanek põhineb lepingu artiklil 114, mis vastavalt artikli 169 lõike 2 punktile a on õiguslik alus selliste meetmete vastuvõtmiseks, mis aitavad kaasa artikli 169 eesmärkide saavutamisele seoses siseturu väljakujundamisega.

Lisaks ühtse turu ja tarbijakaitse eesmärkidele püütakse ettepanekuga saavutada ka keskkonnakaitse kõrge tase, luues uusi võimalusi puhta ja keskkonnasäästliku ringmajanduse saavutamiseks. Kuna see keskkonnakasutamine täiendab põhieesmärke, milleks on tarbijakaitse ja ühtse turu väljakujundamine, jääb asjakohaseks õiguslikuks aluseks ELi toimimise lepingu artikkel 114 siseturu väljakujundamise kohta, võttes nõuetekohaselt arvesse ELi toimimise lepingu artiklit 169.

• Subsidiaarsus (jagatud pädevuse puhul)

Käesoleva ettepanekuga muudetakse ELi tarbijakaitse norme, mille vastuvõtmist peeti vajalikuks ja mis on kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega. Paremini toimivat ühtset turgu ei ole võimalik saavutada üksnes liikmesriikide õigusaktide abil. ELi tarbijakaitse normid on üha enam asjakohased, sest ühtne turg süveneb ja ELi tarbijatehingute arv liikmesriikide vahel suureneb. Nendes muudatusettepanekutes käsitletud probleemid hõlmavad kogu ELi ning neil on samad põhjused. Seetõttu on tulemuslikud ainult ELi tasandil võetavad meetmed.

ELis on piiriülese kaubanduse maht ja intensiivsus piisavalt suured, et muuta ühtse turu tõhus toimimine haavatavaks ebajärjekindlate või isegi lihtsalt lahknevate poliitiliste valikute suhtes, mida teevad liikmesriigid. Lisaks sellele on kauplejatel võimalus jõuda tarbijateni üle liikmesriikide piiride. See võib tekitada probleeme, mida riigisisised seadusandjad ja reguleerivad asutused ei saa üksinda tegutsedes piisavalt hästi lahendada.

ELi tasandi meetmete puudumisel võivad riikide algatused, mis toovad tarbijatele ja riikide turgudele küll teatavat kasu, viia ühtse turu killustumiseni, tuues omakorda kaasa õiguskindlusetuse ja suurendades nõuete täitmise seotud kulusid.

Direktiiviga 2005/29/EÜ tagatakse tarbijate majandushuve kahjustavaid ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate riigisiseste õigusnormide täielik ühtlustamine. Direktiiviga 2011/83/EL on põhimõtteliselt ette nähtud lepingueelse teabe esitamise nõudeid käsitlevate normide täielik ühtlustamine.

Nende direktiivide kohaldamisalasse kuuluvad siseriiklikud õigusaktid oleksid vastuolus täielikult ühtlustatud liidu õigusraamistikuga. Käesolev ettepanek aitab liikmesriikide

¹⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiv 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (ELT L 285, 31.10.2009, lk 10).

ametiasutustel üle saada raskustest direktiivi 2005/29/EÜ põhimõttepõhiste normide jõustamisel sellistes keerulistes valdkondades nagu eksitavad keskkonnaväited, toodete enneaegne vananemine ning läbipaistmatud kestlikkumärgised ja kestlikkusteabe vahendid. Kuna ettepanekus täpsustatakse, millal ja kuidas saab selliseid tavaid ebaausateks pidada, parandaks see tarbijakaitse tulemuslikkust ELis.

Käesoleva ettepanekuga muudetakse ka direktiivi 2011/83/EL, nõudes kauplejatel teabe esitamist toodete vastupidavuse ja parandatavuse kohta enne lepingu sõlmimist, et tarbijad saaksid teha teadlikumaid ostuvalikuid. See tagab, et tarbijad saavad sellisest teabest kasu, kui nad ühtsel turul tooteid ostavad.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanekus esitatud meetmed on proportsionaalsed eesmärgiga võimaldada tarbijatel teha teadlikke ostuotsuseid, edendada kestlikku tarbimist, kaotada kauplejate ebaausad kaubandustavad, mis kahjustavad kestlikku majandust ja juhivad tarbijaid eemale kestlikest tarbimisvalikutest, ning tagada ELi tarbijakaitse normide parem ja järjepidevam kohaldamine.

Nõuet esitada teavet selle kohta, et tootja pakub vastupidavusega seotud müügigarantiid, mis kehtib kauem kui kaks aastat, tuleb täita ainult juhul, kui tootja teeb selle teabe kauplejale kättesaadavaks. Energiat tarbivate kaupade puhul tuleks tarbijaid teavitada ka asjaolust, et tootja ei ole seda teavet kättesaadavaks teinud. Seda nõuet kohaldatakse üksnes energiatarbivate kaupade suhtes, mille vastupidavust saab usaldusväärselt hinnata ja mille puhul tarbijad on kõige rohkem huvitatud selle teabe saamisest.

Digielementidega kauba puhul on *teabe esitamine kättesaadavate tarkvarauuenduste kohta* nõutav üksnes juhul, kui uuendused tehakse kättesaadavaks pikemaks ajaks kui on tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii kestus ja kui tootja esitab sellise teabe kauplejale. Lisaks tuleks selline teave esitada ainult juhul, kui kõnealused digielemendid antakse üle ühe toiminguga.

Digiteenuste ja digisisu puhul on *teabe esitamine kättesaadavate tarkvarauuenduste kohta* nõutav üksnes juhul, kui kaupleja on selle teabe teenuseosutajalt saanud (st teenuseosutaja ja kaupleja on erinevad isikud). Lisaks tuleks selline teave esitada ainult juhul, kui tegemist on digiteenuse osutamise või digisisu üleandmise ühekordse toiminguga.

Teavet *toodete parandatavuse kohta parandatavuse hinde või muu asjakohase remonditeabe kaudu* tuleb müügikohas pakkuda üksnes juhul, kui selle toote parandatavuse hinne on juba ELi õiguse kohaselt kindlaks tehtud või kui tootja on muu asjakohase remonditeabe kättesaadavaks teinud. Kauplejad ei ole kohustatud tarbijaid müügikohas teavitama, kui selline teave puudub.

Turustamisel kasutatavate üldiste keskkonnaväidete keelamine toob tarbijatele eeldatavasti märkimisväärset kasu ja vähendab samal ajal kauplejate koormust. Kauplejatel on lubatud esitada üldisi keskkonnaväiteid juhul, kui toodete või kauplejate suurepärasest keskkonnatoimet on võimalik tõendada kooskõlas määrusega (EÜ) nr 66/2010 (ELi ökomärgis), liikmesriikides ametlikult tunnustatud ökomärgise süsteemidega kooskõlas määruse (EÜ) nr 66/2010 artikliga 11 või muude kohaldatavate liidu õigusaktidega.

Keskkonnaväidete esitamise keeld kogu toote kohta, kui see puudutab tegelikult ainult toote teatavat aspekti, peaks samuti tooma tarbijatele märkimisväärset kasu ja muutma õigusnormid samal ajal kauplejatele selgemaks, tagades neile võrdsed tingimused. See võimaldab

kauplejatel esitada ka edaspidi keskkonnaväiteid toote teatava aspekti kohta, kui tarbijale on selge, et väide on seotud teatava aspektiga, mitte kogu tootega.

Toodete enneaegse vananemisega seotud tavade keelamine on suunatud konkreetsetele ja täpselt määratletud tavadele ning selle eesmärk on tagada kauplejatele õiguskindlus ja hõlbustada nõuete täitmise tagamist, kuna täitevasutused ei pea tõendama, et toode on kavandatud lühikese kasutusega, et stimuleerida uue mudeli ostmist.

- **Õigusakti valik**

Kuna käesoleva ettepanekuga muudetakse kahte kehtivat direktiivi, on kõige sobivamaks vahendiks direktiiv.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

2017. aastal tehti ELi tarbija- ja turundusõiguse ning tarbijaõiguste direktiivi toimivuskontroll ja hindamine. Hindamise tulemused osutasid eelkõige vajadusele suurendada teadlikkust normidest ning parandada nende täitmise tagamist ja tarbijate võimalusi taotleda õiguskaitset, et kehtivaid õigusakte parimal viisil ära kasutada, ning tõid esile väikese hulga muudatusi, mis on vajalikud digitaliseerimise tõttu.

Kuna keskenduti normide täitmise tagamisele ja digitaliseerimisele, ei tehtud konkreetseid järeldusi ELi tarbijaõiguse panuse kohta kestlikku tarbimisse, mis pälvis mõned aastad hiljem Euroopa roheline kokkuleppe väljakuulutamise ja veelgi suuremat poliitilist tähelepanu. Kui see on võimalik ja asjakohane, tugineb käesolev vahend siiski 2017. aasta hindamise käigus kogutud tulemustele ja järeldustele¹⁶.

- **Konsulterimine sidusrühmadega**

Ettepaneku koostamisel konsulteeris komisjon sidusrühmadega järgmiselt:

- esialgse mõjuhindangu tagasisidemehhanismi kaudu;
- korraldati veebipõhine avalik konsultatsioon;
- toimusid sihipärased konsultatsioonid peamiste sidusrühmadega, mis seisnesid ligikaudu 150 põhjalikus intervjuus peamiste algatusega seotud rühmadega: liikmesriikide ametiasutused, ELi ja liikmesriikide ettevõtjate ühendused ning ELi ja liikmesriikide tarbijaühendused;
- toimusid arvutipõhised telefonivestlused rohkem kui 100 äriühinguga;
- tehti internetipõhine tarbijauuring, mis hõlmas peaaegu 12 000 tarbijat kõigis ELi riikides;
- toimus neli ekspertide seminari erinevate sidusrühmadega.

Veebipõhine avalik konsultatsioon

¹⁶ Tarbija- ja turundusõiguse toimivuskontrolli ning tarbijaõiguste direktiivi hindamise tulemused <https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/59332>

Avaliku konsultatsiooni käigus leiti, et tooteid käsitlevate keskkonnaväidete usaldusväärsuse kontrollimine on suurim takistus tarbijate paremale osalemisele rohepöördes ja säästvamale tarbimiskäitumisele. Tarbijaorganisatsioonid pidasid seda takistuseks tõenäolisemalt kui ettevõtjate ühendused.

Enamik vastajaid oli viimase kolme aasta jooksul kogenud toote ootamatut riket. Kõige rohkem probleeme oli IKT-toodetega, neile järgnesid väikesed kodumasinad ning rõivad ja jalatsid.

„Teavet toote parandatavuse kohta“ peeti variandiks, mis aitaks tarbijatel kõige tõenäolisemalt valida kestlikumaid tooteid ja osaleda ringmajanduses. Seda pooldasid tugevalt avaliku sektori asutused ja kodanikud, kuid mitte ettevõtjad/äriorganisatsioonid, kes selle asemel pooldasid teabe esitamist *toote elutsükli keskkonna- ja kliimajalajälje kohta*. See hinnati ka üldiselt paremuselt teiseks variandiks.

Parema teabe andmist toodete vastupidavuse ja kasutusea kohta peeti parimaks võimaluseks võimestada tarbijaid üleminekul rohelisele majandusele. Seda pooldasid tugevalt tarbijaorganisatsioonid ja kodanikud, kuid mitte ettevõtjad/äriorganisatsioonid või ettevõtjate ühendused, kes pooldasid *teadlikkuse suurendamist tarbijate rolli kohta ringmajanduses ja üleminekul rohelisele majandusele*.

Sihtkonsultatsioon

Sihtkonsultatsioonile – mis viidi läbi selleks, et täiendada veebipõhise avaliku konsultatsiooni käigus kogutud tagasisidet – antud vastustes nõustusid peaaegu kõik sidusrühmad (v.a tootjad) seisukohaga, et tarbijatele ei anta teavet või neil puudub juurdepääs teabele i) toodete keskkonnamõju kohta, ii) kaupade kasutusea kohta, iii) tootespetsiifiliste omaduste kohta, mis võivad põhjustada varajase rikke, ning iv) parandusteenuste, varuosade ja tarkvarauuenduste ja -täiustuste kättesaadavuse kohta.

Enamik tarbijaorganisatsioone leidis, et tarbijad kogevad rohepesu ja et teataval määral esineb „toodete enneaegset vananemist“. Tootmissektori esindajad jäid pigem eriarvamusele. Enamik sidusrühmi pidas probleemiks ka kestlikusmargiste üleküllust.

Arvutipõhine telefoniküsitlusuuring

Tootjatel ja jaemüüjatel paluti märkida erinevate õiguslike nõuete kehtestamise mõju ja kulud oma organisatsioonile. Vastused iga nõude puhul olid järgmised.

- Variandil „anda teavet toote konstruktsiooni aspektide kohta, mis võivad põhjustada selle varajast riket“ oleks kõige suurem mõju ja see oleks kõige kulukam.
- Variandil „tugevam tarbijakaitse toodete kavandatud (tahtliku) vananemise eest“ oleks kõige väiksem mõju.
- Variandid „kohustus anda teavet kõikide toodete müügigarantii kestuse kohta“ ja „kohustus teavitada tarbijat selgelt sellest, et asjaomase toote puhul ei ole antud vastupidavusega seotud müügigarantiid“, oleksid kõige vähem kulukad.

Veebipõhine tarbijauuring

Uuringust selgus, et tarbijad tunduvad olevat avatud rohepöördes osalemisele. Enamik vastanutest ei soovinud maksta teabe eest (nt rakenduse kaudu) kestvuskaupade vastupidavuse

ja parandatavuse kohta. Ligikaudu pooled vastanutest ütlesid, et nad on valmis maksma alghinnast rohkem toote eest, mis kestab kauem remonti vajamata, ning sama suur osa ütles, et nad on valmis maksma lisatasu samasuguse toote eest, mis kestab kauem väikeste/mõistlike parandustöödega. Veelgi suurem osa ütles, et nad on valmis maksma lisatasu samasuguse toote eest, millel on remondikulud kattev müügigarantii. Peamiseks takistuseks, mis ei lase tarbijatel võtta omaks kestlikumaid käitumisviise, peeti asjaolu, et *keskkonnahoidlike toodete hinda tajutakse kõrgemana*, ning kõige tõhusamateks võimalusteks, kuidas aidata tarbijatel valida keskkonnasäästlikumaid tooteid, olid *anda tarbijatele paremat teavet toodete vastupidavuse (kasutusea) kohta ning anda tarbijatele paremat teavet toote või teenuse keskkonna- ja kliimajalajälje kohta selle kasutusea jooksul*.

Ekspertide seminarid

1. seminar

Koguti arvamusi **probleemide ulatuse** kohta ja **näiteid tulemuslike meetmete** kohta. Kinnitust leidsid paljud teiste konsultatsioonide käigus tehtud järeldused. Osalejad olid suuresti nõus, et toimub rohepesu ja et teavet toote vastupidavuse kohta võib olla keeruline saada. Väljendati kahtlust, et tooted on tahtlikult kavandatud enneaegselt üles ütlema.

2. seminar

Koguti **ettevõtjate ühenduste** arvamusi selle kohta, kuidas saab digivahendeid kasutada tooteteabe esitamiseks. Välja toodi mõned digivahendite (nt QR-koodid, e-märgised) pakutavad võimalused kohustusliku tooteteabe edastamiseks ja tootemärgiste lihtsustamiseks.

Samuti juhiti tähelepanu mõnele probleemile, eelkõige VKEde jaoks, kes võivad vajada nende vahendite rakendamiseks rahalist toetust, ning haavatavate tarbijate jaoks, kellel puudub neile juurdepääs või kes ei saa neid kasutada.

3. seminar

Koguti tagasisidet **eri probleemide lahendamise võimaluste** kohta. Seminaril osalejad kordasid paljusid samu punkte, mis tõstatati eelmiste konsultatsioonide käigus, ning kinnitasid toetust teatavatele uuritavatele poliitikavalikutele.

4. seminar

Koguti **tarbijakaitse valdkonna täitevasutuste** arvamusi jõustamisprobleemide kohta. Osalejad rõhutasid, et toodete kavandatud vananemisega seoses on raske tõendada tahtlust.

Ametiasutused märkisid, et neil puuduvad tehnilised teadmised, et keskkonnaväidetega seotud norme maksma panna, kuid nad olid eriarvamusel küsimuses, kas ebaausate kaubandustavade direktiivi kehtivate normide täitmist tagatakse tulemuslikult.

- **Mõjuhindang**

Ettepanek toetub mõjuhindangule¹⁷. Komisjoni õiguskontrollikomitee esitas kõigepealt negatiivse arvamuse koos põhjalike märkustega 5. veebruaril 2021.

¹⁷ SWD(2022) 82

Pärast esialgse eelnõu olulist parandamist esitas õiguskontrollikomitee positiivse arvamuse koos täiendavate märkustega 17. septembril 2021¹⁸. Mõjuhinnangu I lisas selgitatakse, kuidas õiguskontrollikomitee märkusi on arvesse võetud.

Mõjuhinnangus on välja toodud kaks probleemi, mis on jagatud mitmeks alamprobleemiks. Kaks kindlaks tehtud probleemi on järgmised.

- (1) Tarbijatel puudub müügikohas usaldusväärne teave keskkonnasäästlike tarbimisvalikute tegemiseks.
- (2) Tarbijad puutuvad kokku eksitavate kaubandustavadega, mis on seotud toodete kestlikkusega.

Probleem nr 1 jaguneb omakorda alamprobleemideks:

- 1.1) Puudub usaldusväärne teave toodete keskkonnanäitajate kohta
- 1.2) Puudub usaldusväärne teave kaupade kasutusea kohta
- 1.3) Puudub usaldusväärne teave toodete parandatavuse kohta

Probleem nr 2 jaguneb omakorda alamprobleemideks:

- 2.1) Tarbijatele müüakse tooteid, mis ei pea vastu nii kaua, kui võiks või kui tarbijad eeldavad („enneaegne vananemine“).
- 2.2) Ettevõtjad esitavad tarbijatele ebaselgeid või ebapiisavalt põhjendatud keskkonnaväiteid („rohepesu“)
- 2.3) Tarbijad puutuvad kokku kestlikkusmärgistega ja digitaalsete teabevahenditega, mis ei ole alati läbipaistvad või usutavad.

Iga alamprobleemi puhul kaaluti mitut poliitikavalikut. Mitmel kriteeriumil põhineva analüüsi põhjal, mida täiendati (osalise) kulude-tulude analüüsiga ning erinevate kaalutud variantide proportsionaalsuse kvalitatiivse hindamisega, pakuti nende probleemide lahendamiseks välja viis eelistatud poliitikavarianti:

- (1) Teabe andmine tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu või vastava teabe puudumise kohta ning ajavahemiku kohta, mille jooksul pakutakse tasuta tarkvarauuendusi (alamprobleemi nr 1.2 lahendamiseks)
- (2) Parandatavuse hinde või muu asjakohase remonditeabe esitamine, kui see on asjakohane/kättesaadav (alamprobleemi nr 1.3 lahendamiseks)
- (3) Teatavate enneaegne vananemisega seotud tavade keelustamine (alamprobleemi nr 2.1 lahendamiseks)
- (4) Põhjendamatute üldiste või ebamääraste keskkonnaalaste väidete keelustamine ja keskkonnaväidete tõelevastavuse hindamise kriteeriumide kehtestamine, et tagada nende läbipaistvus ja usaldusväärsus tarbijate jaoks (alamprobleemi nr 2.2 lahendamiseks)

¹⁸ SEC(2022) 165

- (5) Kriteeriumide kehtestamine kestlikkumärgiste ja digitaalsete teabevahendite õigluse hindamiseks, et tagada nende läbipaistvus ja usaldusväarsus tarbijate jaoks (alamprobleemi nr 2.3 lahendamiseks)

Alamprobleem nr 1.1 (usaldusväärse teabe puudumine toote keskkonnanäitajate kohta)

Leiti, et keskkonnanäitajate kohta kohustuslike teabenõuete kehtestamiseks oleks kõige parem kasutada valdkondlikke õigusakte, kuna need näitajad on tootekategooriati väga erinevad. Seetõttu ei pakutud mõjuhinnangus välja eelistatud poliitikavarianti selle alamprobleemi lahendamiseks.

Alamprobleem nr 1.2 (puudub usaldusväärne teave kaupade kasutuse kohta)

Eelistatud variant tagaks, et tarbijad on ostetava kauba vastupidavusest paremini informeeritud, kuna tootja pakutav vastupidavusega seotud müügigarantii on suurepärase näitaja kauba vastupidavuse kohta.

Lisaks ergutaks kauplejate kohustus teavitada tarbijat garantii kestusest või selle puudumisest kauplejaid konkureerima sellise garantii andmise ja kestuse osas, mis omakorda stimuleeriks kaudselt pikema elueaga toodete tootmist.

Teine kaalutud variant selle alamprobleemi lahendamiseks oli kohustus teavitada tarbijaid kaupade eeldatavast kasutuseast. Seda aga ei valitud, sest kõigi kohaldamisalasse kuuluvate tooteliikide eeldatava kasutuse arutamist standardisel viisil ei peetud teostatavaks.

Alamprobleem nr 1.3 (usaldusväärse teabe puudumine toodete parandatavuse kohta)

Eelistatud poliitikavariandiga tagatakse, et tarbijad saavad müügikohas usaldusväärse teabe kauba parandatavuse kohta parandatavuse hinde kujul, kui see on olemas konkreetse tootekategooria kohta ja kui see on liidu õiguse kohaselt kohustuslik.

Kui sellist parandatavuse hinnet ei kohaldata või see ei ole kättesaadav, tagaks see variant, et tarbijatele antakse muud asjakohast remonditeavet (kui see on olemas), näiteks varuosade kättesaadavuse (sealhulgas nende tellimise korra) või parandusjuhendite kohta.

Alamprobleem nr 2.1 (tooted ei pea vastu nii kaua kui peaksid)

Eelistatud variant tagaks, et tarbijad on paremini kaitstud kaupade või teenuste eest, mida turustatakse ilma, et oleks märgitud, et need aeguvad eeldatavasti varem, kui tarbija oskaks oodata.

Konkreetsete tavade määratlemine „enneaegse vananemise tavadena“ hõlbustab tarbijakaitseasutuste jõustamistööd.

Teine variant, mida selle alamprobleemi lahendamiseks kaaluti, oli tõendite kogumine volitatud asutuste poolt tuvastatud toodete varajaste rikete kohta. Seda varianti siiski ei valitud, sest leiti, et see ei too tõenäoliselt tarbijatele märkimisväärset kasu.

Alamprobleem nr 2.2 (ebaselged või põhjendamatud keskkonnaväited)

Eelistatud variant tagaks tarbijate kaitse rohepesu eest, kuna keskkonnaväidete esitajad peavad täitma teatavaid nõudeid. Samuti hõlbustaks see tarbijakaitseasutustel normide täitmise tagamist.

Alamprobleem nr 2.3 (ebaselged või põhjendamatud kestlikkumärgised / digitaalsed teabevahendid)

Eelistatud variant tagaks, et tarbijad on selliste märgiste ja vahenditega eksitamise eest kaitstud.

Teine kaalutud variant selle alamprobleemi lahendamiseks oli kestlikkumärgiste ja digitaalsete teabevahendite eelnev heakskiitmine ELi asutuse kaudu. Seda varianti siiski ei valitud, sest kauplejate koormust peeti ebaproportsionaalselt suureks.

Eelistatud poliitikavariantide kombinatsioon peaks suurendama tarbijate heaolu vähemalt **12,5–19,4 miljardi euro** võrra 15 aasta jooksul (keskmiselt ligikaudu **1 miljard eurot** aastas). See toob kasu ka keskkonnale, kuna osalise hinnangu kohaselt säästetakse 15 aasta jooksul kokku **5–7 miljonit tonni CO₂ ekvivalenti**. Samal ajal peavad ettevõtjad kohandusi tegema, mis eeldatavasti läheb maksma **9,1–10,4 miljardit eurot**. See tähendab, et keskmine ühekordne kulu **ettevõtja kohta on 556–568 eurot**, millele järgneb iga-aastane korduv kulu **64–79 eurot** vaadeldaval ajavahemikul. Teisest küljest saavad ettevõtjad ka väga olulist kasu seoses võrdsete võimalustega, sest praegu tarbijaid eksitavad ettevõtjad peaksid viima oma tavad kooskõlla tõeliselt kestlike tavadega. Eelistatud poliitikavariantidega ettenähtud **normide täitmise tagamiseks** riigiasutuste poolt peaks kuluma keskmiselt **440 000–500 000 eurot aastas** liikmesriigi kohta.

Selleks et tagada täielik kooskõla komisjoni teiste ettevalmistatavate algatustega, otsustati, et mõningaid mõjuhinnangus valitud eelistatud poliitikavariantide elemente, mis on suunatud alamprobleemi nr 2.2 (ebaselged või põhjendamatud keskkonnaväited) ja alamprobleemi nr 2.3 (ebaselged või põhjendamatud kestlikkumärgised / digitaalsed teabevahendid) lahendamiseks, ei rakendata käesoleva algatuse, vaid muude algatuste kaudu.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Aastal 2017 avaldatud toimivuskontrolli aruanne näitas, et üldised ELi tarbijakaitsealased õigusaktid ei ole kas absoluutarvudes või muudes valdkondades kehtivate ELi õigusnormidega võrreldes eriti koormavad¹⁹. Seega, võttes arvesse ELi tarbijakaitse normide positiivset mõju tarbijate kaitsmisel ja ühtse turu toimimise hõlbustamisel, tuvastati nende hindamiste käigus üksnes piiratud vajadus koormust vähendada.

Kuna keskenduti normide täitmise tagamisele ja digitaliseerimisele, puudusid konkreetsed järeldused ELi tarbijaõiguse panuse kohta kestlikku tarbimisse. Kui see on võimalik ja asjakohane, tugineb käesolev vahend siiski selle hindamise käigus kogutud tulemustele ja järeldustele.

- **Põhiõigused**

Ettepanek on kooskõlas Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 38, mille kohaselt peab EL tagama tarbijakaitse kõrge taseme. See tagatakse järgmiste meetmete abil:

- (a) müügikohas esitatava vastupidavust ja parandatavust käsitleva teabe usaldusväärsuse parandamine ja

¹⁹ Lisateabe saamiseks vt toimivuskontrolli aruande peatükk 6.2.4.
<https://ec.europa.eu/newsroom/just/items/59332>

- (b) tegelemine eksitavate kaubandustavadega, mis on seotud rohepesuga ning ebausaldusväärsete ja läbipaistmatute kestlikkumärgiste ja kestlikkusteabe vahendite kasutamisega ning toodete enneaegse vananemisega.

Ebaausate kaubandustavade selgitamine seoses keskkonnaväidete esitamisega, kestlikkumärgiste ja kestlikkusteabe vahendite kasutamisega ning toodete enneaegse vananemisega aitab rakendada harta artiklit 16, millega tagatakse ettevõtlusvabadus kooskõlas liidu õiguse ning siseriiklike õigusaktide ja tavadega.

Andes tarbijatele võimaluse teha keskkonnakestlikumaid ostuotsuseid, austatakse ettepanekus õigust kõrgetasemelisele keskkonnakaitsele ja keskkonna kvaliteedi parandamisele, mis on sätestatud harta artiklis 37.

4. MÕJU EELARVELE

Ettepanek ei mõjuta ELi eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Hiljemalt viis aastat pärast käesoleva direktiivi vastuvõtmist esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta. Aruandes hinnatakse direktiivi kohaldamist.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Kuna ettepanekuga tehakse konkreetseid muudatusi kahte kehtivasse direktiivi, peaksid liikmesriigid esitama komisjonile siseriiklike sätete konkreetsete muudatuste teksti või nende muudatuste puudumisel selgitama, milliste konkreetsete siseriiklike õigusnormidega juba rakendatakse ettepanekus esitatud muudatusi.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artikkel 1 – Direktiivi 2005/29/EÜ muutmise

Ettepaneku artikliga 1 muudetakse direktiivi 2005/29/EÜ, ajakohastades nende tootomaduste loetelu, mille puhul võib tarbija eksitamist kaupleja poolt pidada eksitavaks tegevuseks. Kaks uut kaubandustava on lisatud ka selliste tegevuste loetellu, mida tuleb lugeda eksitavaks, kui need panevad või tõenäoliselt panevad keskmise tarbija tegema tehinguotsust, mida ta muidu ei oleks teinud. Lisatakse üks uus punkt sellise teabe loetellu, mida tuleb pidada konkreetse kaubandustava puhul oluliseks ja mille väljajätmise tõttu võib kõnealust kaubandustava lugeda eksitavaks. Lisaks laiendatakse kõigil tingimustel ebaausaks loetavate kaubandustavade nimekirja, lisades tavad, mis on seotud toodete enneaegse vananemise ja rohepesuga.

Direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõikes 1 esitatud tootomaduste loetelu, mille osas kaupleja ei tohiks tarbijat petta, lisatakse „keskkonna- või sotsiaalne mõju“, „vastupidavus“ ja „parandatavus“. Seoses kaubandustavadega, mida tuleb lugeda eksitavaks tegevuseks, kui need panevad või tõenäoliselt panevad keskmise tarbija tegema tehinguotsust, mida ta muidu ei oleks teinud, lisatakse direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõikesse 2 **veel kaks tava**:

- tulevase keskkonnatoimega seotud keskkonnaväidete esitamine ilma selgete, objektiivsete ja kontrollitavate kohustuste ja eesmärkideta ning sõltumatu järelevalvesüsteemita.
- tarbijatele sellise kasu reklaamimine, mida peetakse asjaomasel turul levinud tavaks.

Direktiivi 2005/29/EÜ artikli 7 loetelu teabest, mida tuleb pidada konkreetse kaubandustava puhul oluliseks ja mille väljajätmise tõttu võib kõnealust kaubandustava lugeda eksitavaks, laiendatakse nii, et see hõlmaks järgmist:

- kui kaupleja osutab teenust, mis võrdleb tooteid, sealhulgas kestlikkusteabe vahendi kaudu, loetakse oluliseks teavet võrdlusmeetodi, võrdlusobjektiks olevate toodete ja nende toodete tarnijate kohta, samuti selle teabe ajakohastamiseks kehtestatud meetmete kohta.

Direktiivi 2005/29/EÜ I lisasse lisatud **kümme täiendavat kaubandustava**, mida tuleb kõigil tingimustel lugeda ebaausaks, on järgmised.

- Sellise kestlikkumärgise esitamine, mis ei põhine sertifitseerimissüsteemil või mida ei ole kehtestanud ametiasutused.
- Sellise üldise keskkonnaväite esitamine, mille puhul ettevõtja ei suuda tõendada väite seisukohast olulist tunnustatud suurepärase keskkonnatoimet.
- Keskkonnaväite esitamine kogu toote kohta, kui see puudutab tegelikult ainult toote teatavat aspekti.
- Liidu turul kõigi asjaomasesse tootekategooriasse kuuluvate toodete suhtes õigusaktidega kehtestatud nõuete esitamine ettevõtja eripakkumisena.
- Tarbija teavitamata jätmine, et tarkvarauuendus mõjutab negatiivselt digielementidega kaupade või nende kaupade teatavate funktsioonide kasutamist, isegi kui tarkvarauuendus parandab muude funktsioonide toimimist.
- Tarbija teavitamata jätmine kauba funktsioonist, mille eesmärk on piirata kauba vastupidavust.
- Väide, et kaubal on teatav vastupidavus kasutusaja või -intensiivsuse seisukohast, kui see nii ei ole.
- Toote esitlemine parandamist võimaldavana, kui see tegelikult võimalik ei ole, või tarbija teavitamata jätmine sellest, et kaup ei ole võimalik parandada vastavalt õiguslikele nõuetele.
- Tarbija sundimine asendama kauba kulumaterjale varem kui see tehnilistel põhjustel vajalik oleks.
- Tarbija teavitamata jätmine sellest, et kaup on projekteeritud nii, et selle funktsionaalsus väheneb, kui kasutatakse kulumaterjale, varuosi või tarvikuid, mida ei paku algne tootja.

Artikkel 2 – Direktiivi 2011/83/EÜ muutmise

Ettepaneku artikliga 2 muudetakse direktiivi 2011/83/EL seoses lepingueelse teabega, mis tuleb tarbijale esitada kauglepingute ja väljaspool ärruume sõlmitavate lepingute ning muude lepingute kui kauglepingute ja väljaspool ärruume sõlmitavate lepingute puhul, eelkõige seoses teabega kauba vastupidavuse ja parandatavuse kohta.

Samuti muudetakse direktiivi seoses teabega, millest tarbijaid tuleb enne tellimuse esitamist elektrooniliselt sõlmitud kauglepingute puhul otse teavitada.

Mis puudutab lepingueelset teavet, mis tuleb tarbijale esitada muude kui kauglepingute või väljaspool ärruume sõlmitavate lepingute sõlmimisel, lisatakse kuus täiendavat kirjet direktiivi 2011/83/EL artikli 5 lõikes 1 sätestatud nimekirja, milles on loetletud tarbijale selgel ja arusaadaval viisil esitatava teabe elemendid.

Need **kuus täiendavat kirjet** on järgmised:

- teave tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu ja kestuse kohta igat liiki kaupade puhul või sellise garantii puudumise kohta energiat tarbivate kaupade puhul;

- teave selle kohta, et tootja ei ole esitanud teavet energiat tarbivate kaupade vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu kohta;
- kui tootja kohustub digielementidega kaupadele teatava ajavahemiku jooksul tarkvarauuendusi pakkuma, siis selle ajavahemiku pikkus;
- kui teenuseosutaja kohustub digisisu ja digiteenuste jaoks teatava ajavahemiku jooksul tarkvarauuendusi pakkuma, siis selle ajavahemiku pikkus;
- kauba parandatavuse hinne, nagu seda kohaldatakse liidu õiguse alusel;
- muu remonditeave, kui parandatavuse hinne ei ole liidu tasandil kättesaadav, näiteks teave varuosade kättesaadavuse ja parandusjuhendi kohta.

Mis puudutab lepingueelset teavet, mis tuleb tarbijale esitada kauglepingute ja väljaspool äriruume sõlmitavate lepingute sõlmimisel, siis lisatakse direktiivi 2011/83/EL artikli 6 lõike 1 kohasesse loetellu (teave, mis tuleb tarbijale esitada selgel ja arusaadaval viisil) samad kuus elementi.

Elektrooniliselt sõlmitavate kauglepingute puhul tarbijatele vahetult enne tellimuse esitamist antava teabe osas lisatakse direktiivi 2011/83/EL artikli 8 lõikes 2 sätestatud loetellu teave tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu ja kestuse kohta (või energiat tarbiva kauba puhul sellise teabe puudumise kohta).

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,

millega muudetakse direktiive 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL seoses tarbijate võimestamisega üleminekul rohelisele majandusele, pakkudes paremat kaitset ebaausate tavade vastu ja paremat teavet

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust,²⁰

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Et võidelda ebaausate kaubandustavade vastu, mis ei lase tarbijatel teha kestlikke tarbimisvalikuid, eelkõige selliste tavade vastu, mis on seotud kaupade enneaegse vananemisega, eksitavate keskkonnaväidetega (rohepesu), läbipaistmatute ja mitteusaldusväärsete kestlikkumärgiste või kestlikkusteabe vahenditega, tuleks liidu tarbijaõiguses kehtestada erinormid. See võimaldaks riiklikel pädevatel asutustel nende tavadega tulemuslikult tegeleda. Kui on tagatud, et keskkonnaväited vastavad tõele, saavad tarbijad valida tooteid, mis on keskkonna seisukohast tõepoolest paremad kui konkureerivad tooted. See soodustab konkurentsi keskkonnahoidlikumate toodete suunas, vähendades seega negatiivset mõju keskkonnale.
- (2) Need uued õigusnormid tuleks kehtestada, muutes Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2005/29/EÜ²¹ artikleid 6 ja 7 seoses kaubandustavadega, mida võib igal üksikjuhul eraldi tehtava hindamise alusel pidada eksitavateks ja mis tuleks seetõttu keelata, ja direktiivi 2005/29/EÜ I lisa, lisades konkreetset eksitavaid tavade, mis loetakse kõigil tingimustel ebaausateks ja mis on seega keelatud.
- (3) Et takistada kauplejaid eksitamast tarbijaid seoses oma toodete keskkonna- või sotsiaalse mõju, vastupidavuse või parandatavusega, sealhulgas toodete üldise esitusviisi kaudu, tuleks muuta direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõiget 1, lisades toote

²⁰ ELT C , , lk .

²¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22).

keskkonna- või sotsiaalse mõju, vastupidavuse ja parandatavuse toote põhiomaduste loetellu, mille puhul võib ettevõtja tavaliselt pärast juhtumipõhist hindamist pidada eksitavaks. Samuti ei tohiks tarbijaid eksitada kauplejate esitatav teabega toodete sotsiaalse kestlikkuse kohta, näiteks töötingimused, heategevusannetused või loomade heaolu.

- (4) Keskkonnaväited, eelkõige kliimaga seotud väited, käsitlevad üha enam tulevast keskkonnatoimet ja esitatakse seoses üleminekuga CO₂-neutraalsusele või kliimanetraalsusele või muule sarnasele eesmärgile teatavaks kuupäevaks. Selliste väidetega loovad kauplejad mulje, et tarbijad aitavad nende tooteid ostes kaasa vähese CO₂ heitega majandusele. Nende väidete tõelevastavuse ja usaldusväärsuse tagamiseks tuleks muuta direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõiget 2, et keelata sellised väited pärast juhtumipõhist hindamist, kui neid ei toeta ettevõtja võetud selged, objektiivsed ja kontrollitavad kohustused ja eesmärgid. Neid väiteid peaks toetama ka sõltumatu järelevalvesüsteem, et jälgida kaupleja edusamme kohustuste ja eesmärkide täitmisel.
- (5) Teine potentsiaalselt eksitav kaubandustava, mis tuleks lisada direktiivi 2005/29/EÜ artikli 6 lõikes 2 osutatud konkreetsetele tavadele, on sellise kasu reklaamimine tarbijatele, mis tegelikult on asjaomasel turul levinud tava. Näiteks kui keemilise aine puudumine on konkreetsetel tooteturul levinud tava, võib selle reklaamimine toote iseloomuliku tunnuseks kujutada endast ebaausat kaubandustava.
- (6) Toodete võrdlemine nende keskkonna- või sotsiaalsete aspektide alusel, sealhulgas kestlikkusteabe vahendite abil, on üha levinum turundusmeetod. Tagamaks, et sellised võrdlused tarbijaid ei eksitaks, tuleks muuta direktiivi 2005/29/EÜ artiklit 7 ja näha ette, et tarbijale tuleb anda teavet võrdlusmeetodi, võrreldavate toodete ja nende toodete tarnijate ning teabe ajakohastamise meetmete kohta. See peaks tagama, et tarbijad teevad selliste teenuste kasutamisel teadlikumaid tehinguotsuseid. Võrdlus peaks olema objektiivne, eelkõige võrreldes tooteid, millel on sama otstarve, kasutades ühist meetodit ja ühiseid eeldusi ning võrreldes toodete peamiseid ja kontrollitavaid omadusi.
- (7) Tuleks keelata selliste kestlikkusemäärgiste kasutamine, mis ei põhine sertifitseerimissüsteemil või mida ei ole kehtestanud avaliku sektori asutused, lisades need tavad direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetellu. Sertifitseerimissüsteem peaks vastama minimaalsetele läbipaistvuse ja usaldusväärsuse tingimustele. Kestlikkusemäärgise kasutamine on võimalik ilma sertifitseerimissüsteemita, kui määrgise on kehtestanud avaliku sektori asutus, või täiendavate toitumisalase teabe väljendus- ja/või esitusviiside korral kooskõlas määruse (EL) nr 1169/2011 artikliga 35. Selle normiga täiendatakse direktiivi 2005/29/EÜ I lisa punkti 4, mille kohaselt on keelatud väide, et ettevõtja (sealhulgas tema kaubandustavad) või toode on heaks kiidetud, kinnitatud või lubatud avalik-õigusliku või eraõigusliku asutuse poolt, kuigi ta seda ei ole, või sellise väite esitamine ilma heakskiiduks, kinnitamisega või loa saamiseks vajalikele tingimustele vastamata.
- (8) Kui kestlikkusemäärgise esitamine hõlmab ärilist teadaannet, mis väidab või jätab mulje, et toote mõju keskkonnale on soodne või puudub või et toode on keskkonnale vähem kahjulik kui konkureerivad tooted, kujutab see kestlikkusemäärgis endast ka keskkonnaväidet.
- (9) Direktiivi 2005/29/EÜ I lisa tuleb muuta, et keelata üldised keskkonnaväited, millel puudub väite seisukohast asjakohane tunnustatud suurepärane keskkonnatoime. Sellised üldised keskkonnaväited on näiteks „keskkonnasõbralik“, „ökosõbralik“, „öko-“, „keskkonnasäästlik“, „loodussõbralik“, „ökoloogiline“, „keskkonnanõuetele

vastav“, „kliimasõbralik“, „keskkonnast hooliv“, „CO₂-neutraalne“, „süsinikuneutraalne“, „kliimaneutraalne“, „energiatõhus“, „biolagunev“, „biopõhine“ või muu samalaadne või laiema tähendusega väljend, nagu „teadlik“ või „vastutustundlik“, mis viitab suurepärasele keskkonnatoimele või loob sellest mulje. Sellised üldised keskkonnaväited tuleks keelata, kui ei ole tõendatud suurepärasest keskkonnatoimetest või kui väite kirjeldus ei ole selgelt ja nähtavalt esitatud sama kanali vahendusel, näiteks samas reklaamilõigus, toote pakendil või internetipõhisel müügiliidesel. Näiteks toote kohta käiv väide „biolagunev“ on üldine väide, samas kui väide, et „pakend on kodukompostimise teel ühe kuu jooksul biolagunev“, on konkreetne väide, mille suhtes seda keeldu ei kohaldata.

- (10) Suurepärasest keskkonnatoimetest saab tõendada vastavusega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 66/2010,²² või liikmesriikides ametlikult tunnustatud ökomärgise süsteemidega või vastavusega konkreetse keskkonnaaspekti kõrgeimale keskkonnatoimele kooskõlas muude kohaldatavate liidu õigusaktidega, näiteks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/1369²³ kohane klass A. Kõnealune suurepärase keskkonnatoime peab olema väite seisukohast oluline. Näiteks võiks suurepärase keskkonnatoime alusel esitada üldise väite „energiatõhus“ kooskõlas määrusega (EL) 2017/1369. Seevastu ei saa esitada suurepärase keskkonnatoime alusel esitada üldist väidet „biolagunev“ kooskõlas määrusega (EÜ) nr 66/2010, kui kõnealuse tootega seotud konkreetsetes ELi ökomärgise kriteeriumides puuduvad biolagunevuse nõuded.
- (11) Teine eksitav kaubandustava, mis tuleks kõigil tingimustel keelata ja lisada seega direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetellu, on keskkonnaväide kogu toote kohta, kui see puudutab tegelikult ainult toote teatavat aspekti. Nii on see näiteks juhul, kui toodet turustatakse „ringlussevõetud materjalist valmistatud“ tootena, mis jätab mulje, et kogu toode on valmistatud ringlussevõetud materjalist, kuigi tegelikult on ringlussevõetud materjalist valmistatud ainult pakend.
- (12) Ringmajanduse tegevuskavas²⁴ on mainitud vajadust kehtestada eeskirjad keskkonnaväidete kohta, kasutades toote ja organisatsiooni keskkonnajalajälje leidmise meetodeid. Lisanõuded keskkonnaväidete kohta tuleb sätestada konkreetsetes liidu õigusaktides. Need uued nõuded aitavad saavutada roheline kokkuleppe²⁵ eesmärki võimaldada ostjatel teha kestlikumaid otsuseid ja vähendada rohepesu ohtu usaldusväärse, võrreldava ja kontrollitava teabe abil.
- (13) Samuti tuleks igal juhul keelata ja lisada direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetelusse liidu turul kõigi asjaomasesse tootekategooriasse kuuluvate toodete suhtes õigusaktidega kehtestatud nõuete esitlemine ettevõtja eripakkumisena. Seda keeldu võib kohaldada näiteks juhul, kui kaupleja reklaamib, et toode ei sisalda teatavat keemilist ainet, samas kui see aine on seadusega juba keelatud kõigi sellesse tootekategooriasse kuuluvate toodete puhul liidus. Küll aga ei peaks see keeld hõlmama kaubandustavasid, millega edendatakse kauplejate või toodete vastavust õiguslikele nõuetele, mida kohaldatakse ainult mõne toote suhtes, kuid mitte muude

²² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. novembri 2009. aasta määrus (EÜ) nr 66/2010 ELi ökomärgise kohta (EMPs kohaldatav tekst) (ELT L 27, 30.1.2010, lk 1).

²³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2017. aasta määrus (EL) 2017/1369, millega kehtestatakse energiamärgistuse raamistik ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2010/30/EL (ELT L 198, 28.7.2017).

²⁴ COM(2020) 98 final, 11. märts 2020.

²⁵ COM(2019) 640 final, 11. detsember 2019.

konkureerivate toodete suhtes, mis kuuluvad liidu turul samasse kategooriasse, näiteks väljastpoolt ELi pärit tooted.

- (14) Tarbijate heaolu parandamiseks tuleks direktiivi 2005/29/EÜ I lisa muudatustes käsitleda ka mitmeid toodete enneaegse vananemisega seotud tavadid, sealhulgas kavandatud vananemist, mida mõistetakse kaubandusstrateegiana, mille puhul toode kavandatakse või projekteeritakse piiratud kasuliku elueaga, nii et see muutub teatava aja möödudes enneaegselt aegunuks või mittetoimivaks. Selliste toodete ostmine, mille puhul tarbijad eeldavad, et need kestavad kauem kui tegelikult, põhjustab tarbijatele kahju. Lisaks avaldab enneaegne vananemine keskkonnale üldist negatiivset mõju, kuna jäätmete kogus suureneb. Seetõttu peaks nende tavade kaotamine tõenäoliselt vähendama jäätmete kogust ja aitama kaasa kestlikumale tarbimisele.
- (15) Esiteks peaks olema keelatud jätta tarbijale edastamata teave, et tarkvarauuendus, sealhulgas turvauuendus, mõjutab negatiivselt digielementidega kaupade või nende kaupade teatavate funktsioonide kasutamist, isegi kui uuendamine parandab muude funktsioonide toimimist. Näiteks kui kaupleja palub tarbijatel uuendada oma nutitelefooni operatsioonisüsteemi, peab ta tarbijat teavitama, kui selline uuendamine mõjutab negatiivselt nutitelefooni mis tahes funktsiooni toimimist.
- (16) Samuti peaks olema keelatud jätta tarbijat teavitamata toote funktsioonist, mis piirab toote vastupidavust. Näiteks võib selliseks funktsiooniks olla tarkvara, mis peatab kauba funktsionaalsuse või alandab seda teatava aja möödudes, või riistvara, mis on projekteeritud teatava aja möödudes üles ütleva. Keeld jätta tarbijad sellistest omadustest teavitamata täiendab ega mõjuta õiguskaitsevahendeid, mida tarbijatel on võimalik kasutada mittevastavuse korral kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2019/771²⁶. Et sellist kaubandustava saaks pidada ebaausaks, ei peaks olema vaja tõendada, et funktsiooni eesmärk on stimuleerida vastava kauba asendamist. Kaupade vastupidavust piiravate funktsioonide kasutamist tuleks eristada tootmistavadest, mille puhul kasutatakse üldiselt halva kvaliteediga materjale või protsesse, mille tulemuseks on kaupade vähene vastupidavus. Kauba mittevastavust, mis tuleneb halva kvaliteediga materjalide või protsesside kasutamisest, reguleeritakse jätkuvalt direktiivis (EL) 2019/771 sätestatud kaupade nõuetelevastavuse normidega.
- (17) Veel üks tava, mis tuleks direktiivi 2005/29/EÜ I lisa kohaselt keelata, on väitmine, et kaubal on teatav vastupidavus, kui see nii ei ole. Nii on see näiteks juhul, kui kaupleja teavitab tarbijaid sellest, et pesumasin peab eeldatavasti vastu teatava arvu pesutsükleid, samas kui pesumasina tegelik kasutamine näitab, et see nii ei ole.
- (18) Samamoodi tuleks muuta ka direktiivi 2005/29/EÜ I lisa, et keelata toodete esitlemine nii, nagu oleks neid võimalik parandada, kui parandamine ei ole võimalik, samuti tarbijate teavitamata jätmine sellest, et kaupu ei ole võimalik õigusaktide nõuete kohaselt parandada.
- (19) Selliste vastupidavuse ja parandatavusega seotud tavade keelustamine direktiiviga 2005/29/EÜ annaks liikmesriikide tarbijakaitseasutustele täiendava jõustamisvahendi tarbijate huvide paremaks kaitsmiseks juhtudel, kui kauplejad ei täida tooteid käsitlevates liidu õigusaktides sätestatud nõudeid kaupade vastupidavuse ja parandatavuse kohta.

²⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2394 ja direktiivi 2009/22/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/44/EÜ (ELT L 136, 22.5.2019, lk 28).

- (20) Veel üks toodete enneaegse vananemisega seotud tava, mis tuleks keelata ja lisada direktiivi 2005/29/EÜ I lisa loetellu, on sundida tarbijat asendama toote kulumaterjale varem, kui see oleks tehnilistel põhjustel vajalik. Selline tava eksitab tarbijat uskuma, et kaup ei tööta enam, kui selle kulumaterjale ei asendata, ning sunnib neid seega ostma rohkem kulumaterjale kui vaja. Näiteks oleks selle sätte kohaselt keelatud programmeerida printer nii, et see nõuab tindikassettide väljavahetamist enne, kui need tegelikult tühjad on, et stimuleerida täiendavate tindikassettide ostmist.
- (21) Samuti tuleks muuta direktiivi 2005/29/EÜ I lisa, et keelata tarbija teavitamata jätmine sellest, et kaup on projekteeritud piirama selle funktsionaalsust, kui kasutatakse kulumaterjale, varuosi või tarvikuid, mida ei paku algne tootja. Näiteks oleks selle sätte kohaselt keelatud selliste printerite turustamine, mis on projekteeritud nii, et nende funktsionaalsus on piiratud, kui kasutatakse tindikassette, mida ei paku printeri algne tootja, juhul kui see teave ei ole tarbijale avaldatud. See tava võib eksitada tarbijaid ostma alternatiivset tindikassetti, mida ei saa selle printeri jaoks kasutada, põhjustades seega tarbetuid paranduskulusid, jäätmevooge või lisakulusid, mis tulenevad kohustusest kasutada algse tootja tarvikuid, mida tarbija ei saanud ostu ajal ette näha. Samuti oleks keelatud turustada nutiseadmeid, mis on projekteeritud piirama nende funktsionaalsust, kui kasutatakse laadijaid või varuosi, mida ei paku algne tootja, avaldamata seda teavet tarbijale.
- (22) Et tarbijad saaksid teha teadlikumaid otsuseid ning et stimuleerida nõudlust vastupidavamate kaupade järele ja nende pakkumist, tuleks enne lepingu sõlmimist esitada igat liiki kaupade puhul konkreetne teave toote vastupidavuse ja parandatavuse kohta. Lisaks tuleks digielementidega kaupade, digisisu ja digiteenuste puhul tarbijaid teavitada ajavahemikust, mille jooksul on tasuta tarkvarauuendused kättesaadavad. Seepärast tuleks muuta Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL,²⁷ et anda tarbijatele lepingueelset teavet vastupidavuse, parandatavuse ja uuenduste kättesaadavuse kohta. Teavet tuleks anda tarbijatele selgel ja arusaadaval viisil ning kooskõlas direktiivis 2019/882²⁸ sätestatud ligipääsetavusnõuetega. Kohustus esitada tarbijatele seda teavet täiendab ning ei mõjuta tarbijate õigusi, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivides (EL) 2019/770²⁹ ja (EL) 2019/771³⁰.
- (23) Kauba vastupidavuse hea näitaja on tootja pakutav vastupidavusega seotud müügigarantii direktiivi (EL) 2019/771 artikli 17 tähenduses. Seepärast tuleks direktiivi 2011/83/EL muuta, et konkreetselt nõuda, et kaupu müüvad kauplejad teavitaksid tarbijaid tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolust igat liiki kaupade puhul, kui tootja teeb selle teabe kättesaadavaks.
- (24) Vähesese vastupidavuse probleem, mis on vastuolus tarbijate ootustega, on kõige olulisem energiat tarbivate kaupade puhul, mis on tooted, mis töötavad välisest

²⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

²⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta direktiiv 2019/882/EL toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta (ELT L 151, 7.6.2019, lk 70).

²⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/770 digisisu üleandmise ja digiteenuste osutamise lepingute teatavate aspektide kohta (ELT L 136, 22.5.2019, lk 1).

³⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2394 ja direktiivi 2009/22/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/44/EÜ (ELT L 136, 22.5.2019, lk 28).

energiaallikast. Samuti on tarbijad kõige enam huvitatud teabe saamisest selle kaubakategooria eeldatava vastupidavuse kohta. Seepärast tuleks üksnes selle kaubakategooria puhul teavitada tarbijaid sellest, et tootja ei ole esitanud teavet üle kaheaastase kestusega vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu kohta.

- (25) Energiat tarbivateks toodeteks ei klassifitseerita energiat tarbivaid komponente sisaldavaid kaupu, kui need on lihtsalt lisaseadmed ega aita kaasa kauba põhifunktsiooni täitmisele, näiteks dekoratiivvalgustusega rõivad või jalatsid või jalgratta elektrilatern.
- (26) Arvestades direktiivi (EL) 2019/771 kohast müüja vastutuse minimaalselt kaheaastast kestust mittevastavuse korral ja asjaolu, et paljud tooterikked ilmnevad kahe aasta pärast, tuleks kaupleja kohustust teavitada tarbijaid tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolust ja kestusest, kohaldada garantiide suhtes, mille kestus on pikem kui kaks aastat.
- (27) Selleks et tarbijatel oleks enne lepingu sõlmimist lihtsam teha kaupade võrdlemisel teadlikke otsuseid, peaksid kauplejad teavitama tarbijaid kogu kaupa, mitte kauba konkreetseid komponente hõlmava tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolust ja kestusest.
- (28) Tootjale ja müüjale peaks jääma võimalus pakkuda mis tahes kestusega muud liiki müügigarantiisid ja müügijärgseid teenuseid. Tarbijale selliste muude müügigarantiide või -teenuste kohta antav teave ei tohiks siiski ajada tarbijat segadusse seoses tootja pakutava kogu kaupa hõlmava ja üle kaheaastase kestusega vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu ja kestusega.
- (29) Selleks et edendada tootjatevahelist konkurentsi digielementidega kaupade vastupidavuse osas, peaksid neid kaupu müüvad kauplejad teavitama tarbijaid minimaalsest ajavahemikust, mille jooksul tootja kohustub vabatahtlikult pakkuma sellisele kaubale tarkvarauuendusi. Selleks et vältida tarbijate koormamist liigse teabega, tuleks see teave esitada siiski ainult juhul, kui see ajavahemik on pikem kui tootja pakutav vastupidavusega seotud müügigarantii, kuna nimetatud garantii hõlmab uuenduste, sealhulgas turvauuenduste esitamist, mis on vajalikud digielementidega kaupade nõutavate funktsioonide ja toimivuse säilitamiseks. Lisaks on teave tootja kohustuse kohta pakkuda tarkvarauuendusi asjakohane üksnes juhul, kui digielementidega kaupade müügilepingus on ette nähtud üks digisisu üleandmise või digitaalteenuse osutamise toiming, mille suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2019/771 artikli 7 lõike 3 punkti a. Seevastu ei tohiks olla uut kohustust seda teavet esitada, kui müügilepingus on ette nähtud, et digisisu üleandmine või digiteenuse osutamine toimub teatava ajavahemiku jooksul pidevalt, kuna nende lepingute puhul on direktiivi (EL) 2019/771 artikli 7 lõike 3 punktis b, viitega artikli 10 lõikele 2 või 5 täpsustatud ajavahemik, mille jooksul müüja peab tagama, et tarbijat teavitatakse uuendustest ja need antakse talle üle.
- (30) Samuti peaksid digisisu ja digiteenuseid pakkuvad kauplejad teavitama tarbijaid minimaalsest ajavahemikust, mille jooksul digisisu pakkuja või digiteenuse osutaja, kui teenuseosutaja ei ole kaupleja, kohustub pakkuma tarkvarauuendusi, sealhulgas turvauuendusi, mis on vajalikud digisisu ja digiteenuste nõuetele vastavuse säilitamiseks. Teave teenuseosutaja kohustuse kohta pakkuda tarkvarauuendusi on asjakohane üksnes juhul, kui lepingus on ette nähtud üks või mitu üleandmise või teenuse osutamise toimingut, mille suhtes kohaldatakse direktiivi (EL) 2019/770 artikli 8 lõike 2 punkti b. Seevastu ei tohiks olla uut kohustust seda teavet esitada, kui lepingus on ette nähtud, et üleandmine või osutamine toimub teatava ajavahemiku

jooksul pidevalt, kuna nende lepingute puhul on direktiivi (EL) 2019/770 artikli 8 lõike 2 punktis a täpsustatud ajavahemik, mille jooksul kaupleja peab tagama, et tarbijat teavitatakse uuendustest ja need antakse talle üle.

- (31) Et tarbijad saaksid teha teadlikke otsuseid ja valida kaupu, mida on lihtsam parandada, peaksid kauplejad enne lepingu sõlmimist esitama kõigi kaubaliikide kohta vajaduse korral kauba parandatavuse hinde, mille tootja on kooskõlas liidu õigusega esitanud.
- (32) Direktiivi 2011/83/EL artikli 5 lõike 1 punkti e ja artikli 6 lõike 1 punkti m kohaselt on kauplejad kohustatud andma tarbijale enne tarbija sidumist lepinguga teavet müügijärgsete teenuste, sealhulgas remonditeenuste olemasolu ja tingimuste kohta, kui selliseid teenuseid osutatakse. Lisaks peaksid kauplejad juhul, kui parandatavuse hinne ei ole liidu õiguse kohaselt kindlaks määratud, esitama kõigi kaupade kohta tootja poolt kättesaadavaks tehtud muu asjakohase remonditeabe, näiteks teabe varuosade kättesaadavuse kohta ning kasutus- ja parandusjuhendi, tagamaks, et tarbijad on ostetava kauba parandatavusest hästi informeeritud.
- (33) Kauplejad peaksid andma tarbijatele teavet tootja pakutava vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu ja kestuse, minimaalse uuenduste perioodi ja parandatavuse hinde kohta juhul, kui digisisu tootja või digiteenuse osutaja, kui see erineb kauplejast, on selle teabe kättesaadavaks teinud. Eelkõige kauba puhul peaks kaupleja edastama tarbijatele teabe, mille tootja on kauplejale esitanud või kavatses muul viisil tarbijale enne lepingu sõlmimist hõlpsasti kättesaadavaks teha, märkides selle tootele endale, selle pakendile või märgistele ja etikettidele, millega tarbija tavaliselt enne lepingu sõlmimist tutvub. Kauplejalt ei tohiks nõuda, et ta aktiivselt püüaks tootjalt sellist teavet saada, näiteks tootepõhistelt veebisaitidelt.
- (34) Direktiivid 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL peaksid jätkuvalt toimima turvavõrguna, mis tagab tarbijakaitse kõrge taseme säilimise kõigis sektorites, täiendades vastuolu korral kehtivaid valdkondlikke ja tootepõhiseid liidu õigusakte.
- (35) Kuna käesoleva direktiivi eesmärke, nimelt võimaldada tarbijatel teha teadlikke otsuseid kestliku tarbimise edendamiseks, kaotada tavad, mis kahjustavad kestlikku majandust ja eksitavad tarbijaid kestlikest tarbimisvalikutest eemale, ning tagada liidu tarbijakaitsealase õigusraamistiku parem ja järjepidev kohaldamine, ei suuda liikmesriigid üksi piisavalt saavutada, küll aga saab neid probleemi liiduülese olemuse tõttu paremini saavutada ELi tasandil, võib EL võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.
- (36) Kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni 28. septembri 2011. aasta ühise poliitilise deklaratsiooniga selgitavate dokumentide kohta³¹ kohustuvad liikmesriigid põhjendatud juhtudel lisama ülevõtmismeetmeid käsitlevale teatele ühe või mitu dokumenti, milles selgitatakse seost direktiivi osade ja ülevõtvate liikmesriigi õigusaktide vastavate osade vahel. Käesoleva direktiivi puhul leiab seadusandja, et nimetatud dokumentide esitamine on põhjendatud,

³¹ ELT C 369, 17.12.2011, lk 14.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Direktiivi 2005/29/EÜ muutmine

Direktiivi 2005/29/EÜ muudetakse järgmiselt.

(1) Artiklisse 2 lisatakse punktid o–y:

„o) „keskkonnaväide“ – sõnum või kujutis, mis ei ole liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt kohustuslik, sealhulgas tekst, pilt, graafiline või sümboolne kujutis mis tahes kujul, kaasa arvatud etiketid, kaubamärgid, ärinimed või tootenimed ärilise teadaande kontekstis, mis väidab või jätab mulje, et toote või kaupleja mõju keskkonnale on soodne või puudub või et see on keskkonnale vähem kahjulik kui teised tooted või kauplejad või et toode või kaupleja on oma keskkonnamõju aja jooksul parandanud;

p) „sõnaselge keskkonnaväide“ – teksti kujul esitatud või kestlikkusemärgisel sisalduv keskkonnaväide;

q) „üldine keskkonnaväide“ – sõnaselge keskkonnaväide, mis ei sisaldu kestlikkusemärgisel ja mille puhul ei ole väite kirjeldus esitatud selgelt ja esiletõstetult samal kandjal;

r) „kestlikkusemärgis“ – vabatahtlik avalik-õiguslik või eraõiguslik usaldusmärk, kvaliteedimärk või võrdväärne märk, mille eesmärk on eristada ja reklaamida toodet, protsessi või ettevõtet selle keskkonna- või sotsiaalsete aspektide või mõlema poolest. See ei hõlma liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt nõutavat kohustuslikku märgist;

s) „sertifitseerimissüsteem“ – kolmanda isiku kontrollisüsteem, mis on läbipaistvatel, õiglastel ja mittediskrimineerivatel tingimustel avatud kõigile kauplejate, kes soovivad ja suudavad täita süsteemi nõudeid, ning mis tõendab, et toode vastab teatavatele nõuetele, ning mille nõuetele vastavuse järelevalve on objektiivne, põhineb rahvusvahelistel, Euroopa Liidu või riiklikel standarditel ja menetlustel ning järelevalvet teostab süsteemi omanikust ja kauplejast sõltumatu isik;

t) „kestlikkusteabe vahend“ – tarkvara, sealhulgas veebisait, veebisaidi osa või rakendus, mida haldab kaupleja või mida hallatakse tema nimel ja mis annab tarbijatele teavet toodete keskkonna- või sotsiaalsete aspektide kohta või võrdleb tooteid nende aspektide alusel;

u) „tunnustatud suurepärase keskkonnatoime“ – keskkonnatoime, mis vastab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 66/2010*, riiklikele või piirkondlikele EN ISO 14024 I tüüpi ökomärgise süsteemidele, mida on ametlikult tunnustatud kooskõlas määruse (EÜ) nr 66/2010 artikliga 11, või kõrgeimale keskkonnatoimele kooskõlas muude kohaldatavate liidu õigusaktidega;

v) „vastupidavus“ – Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/771* artikli 2 punktis 13 määratletud vastupidavus;

w) „tarkvarauuendus“ – tarkvara tasuta uuendamine, sealhulgas turvauuendus, mis on vajalik selleks, et digielementidega kaubad, digisisu ja digiteenused oleksid vastavuses direktiividega (EL) 2019/770 ja (EL) 2019/771;

x) „kulumaterjal“ – kauba komponendid, mis kasutatakse ära ja mis tuleb asendada, et kaup toimiks ettenähtud viisil;

y) „funktsionaalsus“ – direktiivi (EL) 2019/771 artikli 2 punktis 9 määratletud funktsionaalsus.

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EÜ) nr 66/2010, 25. november 2009, ELi ökomärgise kohta (ELT L 27, 30.1.2010, lk 1).

** Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/771 kaupade müügilepingute teatavate aspektide kohta, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2394 ja direktiivi 2009/22/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/44/EÜ (ELT L 136, 22.5.2019, lk 28)“.

(2) Artiklit 6 muudetakse järgmiselt.

(a) Lõike 1 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) toote põhiomadused, näiteks selle kättesaadavus, sellest tulenev kasu või sellega kaasnevad riskid, toote teostus, koostis, keskkonna- või sotsiaalne mõju, juurdekuuluvad lisandid, vastupidavus, parandatavus, müügijärgne klienditeenindus ja kaebuste lahendamine, valmistamise või varumise viis ja kuupäev, kättetoimetamine, sobivus ettenähtud otstarbeks, kasutamine, kogus, toote kirjeldus, geograafiline või kaubanduslik päritolu või toote kasutamise oodatavad tulemused või tootega seotud katsete või kontrollimiste tulemused ja olulised tunnused;“.

(b) Lõikele 2 lisatakse punktid d ja e:

„d) tulevase keskkonnatoimega seotud keskkonnaväidete esitamist ilma selgete, objektiivsete ja kontrollitavate kohustuste ja eesmärkideta ning ilma sõltumatu järelevalvesüsteemita;

e) tarbijatele sellise kasu reklaamimist, mida peetakse asjaomasel turul levinud tavaks.“

(3) Artiklisse 7 lisatakse järgmine lõige 7:

„7. Kui kaupleja osutab teenust, mis võrdleb tooteid, sealhulgas kestlikkusteabe vahendi kaudu, loetakse oluliseks teavet võrdlusmeetodi, võrdlusobjektiks olevate toodete ja nende toodete tarnijate kohta, samuti selle teabe ajakohastamiseks võetud meetmete kohta.“

(4) I lisa muudetakse vastavalt käesoleva direktiivi lisale.

Artikkel 2

Direktiivi 2011/83/EL muutmine

Direktiivi 2011/83/EL muudetakse järgmiselt.

(1) Artiklit 2 muudetakse järgmiselt.

(a) Lisatakse järgmine punkt 3a:

„3a) „energiat tarbiv kaup“ – kaup, mis sõltub sisendenergiast (elekter, fossiilkütused ja taastuvad energiaallikad), et toimida ettenähtud viisil;“.

(b) Lisatakse järgmised punktid 14a–14e:

„14a) „vastupidavusega seotud müügigarantii“ – direktiivi (EL) 2019/771 artiklis 17 osutatud tootja pakutav müügigarantii vastupidavuse kohta, mille kohaselt vastutab tootja kogu garantii kehtivusaja jooksul vahetult tarbija ees kauba parandamise või asendamise eest;

14b) „vastupidavus“ – direktiivi (EL) 2019/771 artikli 2 punktis 13 määratletud vastupidavus;

14c) „tootja“ – direktiivi (EL) 2019/771 artikli 2 punktis 4 määratletud tootja;

14d) „parandatavuse hinne“ – punktisumma, mis väljendab kauba parandamise võimalikkust ja mis põhineb liidu õiguse kohaselt kehtestatud meetodil;

14e) „tarkvarauuendus“ – tarkvara tasuta uuendamine, sealhulgas turvauuendus, mis on vajalik selleks, et digielementidega kaubad, digitaalne infosisu ja digiteenused oleksid vastavuses direktiividega (EL) 2019/770 ja (EL) 2019/771;“.

(2) Artikli 5 lõiget 1 muudetakse järgmiselt.

(a) Lisatakse järgmised punktid ea–ed:

„ea) kõikide kaupade puhul, millele tootja annab vastupidavusega seotud müügigarantii, teave selle kohta, et kaubal on selline müügigarantii ja selle kestus ajaühikutes, tingimusel et müügigarantii hõlmab kogu kaupa ja selle kestus on pikem kui kaks aastat;

eb) energiat tarbiva kauba puhul, kui tootja ei tee kättesaadavaks punktis ea osutatud teavet, teave selle kohta, et tootja ei ole esitanud teavet vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu kohta, mille kestus on pikem kui kaks aastat. See teave peab olema vähemalt sama silmapaistev kui mis tahes muu punkti e kohaselt pakutav teave müügiärgsete teenuste ja müügigarantii olemasolu ja tingimuste kohta;

ec) digitaalsete elementidega kauba puhul, kui tootja teeb sellise teabe kättesaadavaks, minimaalne ajavahemik ajaühikutes, mille jooksul tootja pakub tarkvarauuendusi, välja arvatud juhul, kui lepinguga on ette nähtud, et digitaalse infosisu üleandmine või digiteenuse osutamine toimub teatava ajavahemiku jooksul pidevalt. Kui kooskõlas punktiga ea on esitatud teave

kauba vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu kohta, tuleb esitada teave uuenduste kohta juhul, kui uuendusi esitatakse pikema aja jooksul kui müügigarantii kestus;

ed) digitaalse infosisu ja digiteenuste puhul, kui teenuseosutaja on kauplejast erinev ja teeb sellise teabe kättesaadavaks, minimaalne ajavahemik ajaühikutes, mille jooksul teenuseosutaja pakub tarkvarauuendusi, välja arvatud juhul, kui lepingus on ette nähtud, et digitaalse infosisu üleandmine või digiteenuse osutamine toimub teatava ajavahemiku jooksul pidevalt;“.

(b) Lisatakse järgmised punktid i ja j:

„i) vajaduse korral kauba parandatavuse hinne;

j) kui punkti i ei kohaldata, siis teave, mille tootja on teinud kättesaadavaks varuosade kättesaadavuse, sealhulgas nende tellimise korra kohta, ning kasutus- ja parandusjuhendi kättesaadavuse kohta.“

(3) Artikli 6 lõiget 1 muudetakse järgmiselt.

(a) Lisatakse järgmised punktid ma–md:

„ma) igat liiki kauba puhul, millele tootja annab vastupidavusega seotud müügigarantii, teave selle kohta, et kaubal on selline müügigarantii ja selle kestus ajaühikutes, kui garantii katab kogu kauba ja selle kestus on üle kahe aasta;

mb) energiat tarbiva kauba puhul, kui tootja ei tee kättesaadavaks punktis ma osutatud teavet, teave selle kohta, et tootja ei ole esitanud teavet vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu kohta, mille kestus on pikem kui kaks aastat. See teave peab olema vähemalt sama silmapaistev kui mis tahes muu punkti m kohaselt pakutav teave müügijärgsete teenuste ja müügigarantii olemasolu ja tingimuste kohta;

mc) digielementidega kauba puhul, kui tootja teeb sellise teabe kättesaadavaks, minimaalne ajavahemik ajaühikutes, mille jooksul tootja pakub tarkvarauuendusi, välja arvatud juhul, kui lepingus on ette nähtud, et digitaalse infosisu üleandmine või digiteenuse osutamine toimub teatava ajavahemiku jooksul pidevalt. Kui vastavalt punktile ma on esitatud teave vastupidavusega seotud müügigarantii olemasolu kohta, tuleb esitada teave uuenduste kohta juhul, kui uuendusi esitatakse pikema aja jooksul kui vastupidavusega seotud müügigarantii kestus;

md) digitaalse infosisu ja digiteenuste puhul, kui teenuseosutaja on kauplejast erinev ja teeb sellise teabe kättesaadavaks, minimaalne ajavahemik ajaühikutes, mille jooksul teenuseosutaja pakub tarkvarauuendusi, välja arvatud juhul, kui lepingus on ette nähtud, et digitaalse infosisu üleandmine või digiteenuse osutamine toimub teatava ajavahemiku jooksul pidevalt;“.

(b) Lisatakse järgmised punktid u ja v:

„u) vajaduse korral kauba parandatavuse hinne;

v) kui punkti u ei kohaldata, siis teave, mille tootja on teinud kättesaadavaks varuosade kättesaadavuse, sealhulgas nende tellimise korra kohta, ning kasutus- ja parandusjuhendi kättesaadavuse kohta.“

(4) Artikli 8 lõike 2 esimene lõik asendatakse järgmisega:

„Kui elektrooniliselt sõlmitav kaugleping seab tarbijale maksekohustuse, esitab kaupleja tarbijale vahetult enne, kui tarbija teeb tellimuse, selgelt ja esiletõstatult artikli 6 lõike 1 punktides a, e, ma, mb, o ja p sätestatud teabe.“

Artikkel 3

Komisjoni aruanne ja läbivaatamine

[5 aastat pärast direktiivi vastuvõtmist] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva direktiivi kohaldamise kohta.

Kui see on asjakohane, lisatakse aruandele seadusandlikud ettepanekud.

Artikkel 4

Ülevõtmine

1. Liikmesriigid võtavad vastu ja avaldavad käesoleva direktiivi täitmiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid hiljemalt [18 kuud pärast direktiivi vastuvõtmist]. Nad edastavad nimetatud normide teksti viivitamata komisjonile.

Liikmesriigid hakkavad neid norme kohaldama [24 kuud pärast direktiivi vastuvõtmist].

Kui liikmesriigid need meetmed vastu võtavad, lisavad nad nendesse meetmetesse või nende meetmete ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Sellise viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas nende poolt vastuvõetavate põhiliste siseriiklike õigusnormide teksti.

Artikkel 5

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Artikkel 6

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Brüssel,

*Euroopa Parlamendi nimel
president*

*Nõukogu nimel
eesistuja*